

Τα «Μικρά Διονύσια» του ΚΘΒΕ

► Επετειακή παραγωγή με τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την ίδρυσή του

«Τι; Τα “Μικρά Διονύσια” του ΚΘΒΕ; Μα το Φεστιβάλ του Αρχαίου Δράματος τελειωσε πριν από δύο βδομάδες», θα πει ο πιθανός, ή μάλλον, σχεδόν απίθανος αναγνώστης, παλεύοντας με τα φύλλα του «Φιλελευθέρου» στη δεκαπενταугоυσιτιάκη παραλία. Ναι, απαντάω. Για τους εξής λόγους. Καταρχήν, όταν κάθισα και έκλαψα στις όχθες του μαύρου ποταμού που κυλά προς τα πίσω σαν να μην υπάρχει το «μπρος», δηλαδή, του φετινού μας καλοκαιριού, σπκώθηκα με την απόφαση να απαντάω στο εξωτερικό με απειλή να γίνει εσωτερικό - χάος με την τακτική και ευσυνειδητή εκτέλεση όλων καθηκόντων μου έχει αναθέσει η ζωή, συμπεριλαμβανομένων και αυτών των σημειωμάτων. Έπειτα, ακόμα και μετά από τις ταξιδιωτικές ανάσεις του Αυγούστου, κάποιες σκέψεις για το εγχείρημα του ΚΘΒΕ επέζησαν μέσα στο στροβίλισμα εντυπώσεων, γεγονόσ που σημαίνει πως αξίζει (για μένα) να διατυπωθούν.

Το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος γιορτάζοντας φέτος τα πενήντάχρονά του, ετοίμασε στη θέση της παραδοσιακής καλοκαιρινής παράστασης του αρχαίου δράματος μια επετειακή παραγωγή, η οποία, από τη μια, αντανάκλα την πορεία του θεάτρου μέσα στο χώρο του αρχαίου δράματος, και από την άλλη, αποδίδει φόρο τιμής και μνήμης στα ονόματα των δημιουργών που συνέβαλαν με το έργο τους σ' αυτή την πορεία. Η μετάφραση, η επιλογή, η σύνθεση των αποσπασμάτων, η συγγραφή των συνδετικών κειμένων είναι του Κ.Χ. Μύρη. Οι σκηνοθέτες της παραγωγής, ο Γιάννης Ρίγας και ο Γρηγόρης Καραντινάκης, δεν επεδίωξαν την κυριολεκτική αναβίωση των παλιών παραστάσεων. Στόχευσαν στη βασισμένη στον απόηχο της κάθε παλιάς παραγωγής σύγχρονη ανάκλησή της, καθώς και στη σύνθεση των 28 αποσπασμάτων και του διακοπόμενου μονολόγου του αφηγητή, σε ενιαίο αισθητικό σύνολο. Ας δούμε, λοιπόν, τι απ' αυτά πέτυχε και τι, κατά την άποψή μας, δεν μπορούσε να πετύχει.

Ως αφηγητής επιλέχθηκε ένας από τους «αφανείς ήρωες» του θεάτρου, ένας γέρος - φροντιστής που μέσα από τις προσωπικές του αναμνήσεις για τις συναντήσεις-συνεργασίες με τους επώνυμους θεατρανθρώπους φωτίζει την πενήντάχρονη, ίσα με την επαγγελματική του ζωή, ιστορία του θεάτρου, αλλά και εισάγει/συνδέει τα αποσπάσματα των έργων του αρχαίου δράματος. Δεν γνωρίζω αν η πατρότητα του ευρήματος ανήκει στον Κ.Χ. Μύρη, στους σκηνοθέτες

ή στον καλλιτεχνικό διευθυντή του ΚΘΒΕ Σωτήρη Χατζάκη, αλλά η γοητεία της αρχικής ιδέας κρατάει μόνο στις πρώτες εμφανίσεις του Γιώργου Αρμένη και οριστικά χάνεται κατά την επανειλημμένη σκηνική της εφαρμογή. Μερικά από τα συνδετικά αυτά κομμάτια είναι βαρυφορτωμένα με αναφορές σε ονόματα, άλλα δεν έχουν αισθητική αυτονομία και ακούγονται και φαίνονται αδύναμα. Αν επρόκειτο για μια γιορταστική βραδιά, για το κείμενο της παρουσίας μιας εκδήλωσης για τα πενήντάχρονα, τότε το ύφος και η ποιότητά του θα ήταν ταιριαστά στην περίπτωση και ικανοποιητικά.

Μα και όλη η παραγωγή δεν μπορούσε να απαλλαγεί από τη στιλιστική σφραγίδα της «γιορταστικής εκδήλωσης». Εκεί που ο σκοπός των δημιουργών ήταν να ενώσουν την τραγωδία και την κωμωδία σε ενιαίο ύμνο για τον Διόνυσο, για το θέατρο, η επιδιωκόμενη σύνθεση δεν υλοποιήθηκε και τα αποσπάσματα από μονολόγους και χορικά παρέμειναν ως χωριστά νούμερα του προγράμματος. Θέλοντας να αναδείξουν τη μαγεία του θεάτρου, οι δημιουργοί των «Μικρών Διονυσίων» αποκάλυψαν κατά κάποιο τρόπο την κουζίνα του θεάτρου. Αν στην περίπτωση του Αριστοφάνη συνηθίσαμε πια στην επιθεωρησιακή προσέγγιση και στα υποκριτικά νούμερα των πιο κωμικά γόνιμων σκηνών, η ίδια προσέγγιση στις τραγωδίες γεννούσε σ' εμένα ως θεατή μια κάπως παιδική απογοήτευση, ωσάν να μου έδειχναν πριν από πολλά χρόνια την πίσω μεριά του μπεντνέ στο θέατρο σκηνών ή στο κουκλοθέατρο. Δεν γίνεται να παρουσιάζεις τραγικούς μονολόγους ως οπερατικές άριες, δηλαδή, μόνο ως επίδειξη ικανοτήτων του εκτελεστή, δεν

γίνεται ο ηθοποιός «εν ψυχρώ» να επιδεικνύει τις τεχνικές της τραγικής υποκριτικής και με την ένταση της φωνής και τη στάση του σώματος να παριστάνει σε λίγα λεπτά την κατάκτηση της τραγικής κορύφωσης.

Ακόμα ένα προσωπικό «δεν γίνεται» μου προκάλεσε αυτή η γραμμική παράθεση των αποσπασμάτων μέσα στην αισθητική γενίκευση, σκηνογραφική, ενδυματολογική, μουσική, κινησιολογική. Όχι μόνο το συνολικό έργο του κάθε τραγικού ποιητή αποτελεί ένα ιδιόμορφο και αυτοτελές σύμπαν, αλλά και η κάθε ξεχωριστή τραγωδία λειτουργεί ως ενιαίο αισθητικό και ιδεολογικό σύστημα, του οποίου οι ιδιαιτερότητες αγνοήθηκαν στην παράσταση. Τα σύνορα των συστημάτων έσπασαν, η εσωτερική λογική του κάθε έργου δεν λειτούργησε σε απομονωμένο απόσπασμα και μ' αυτό αφαιρέθηκαν οι δικαιολογίες της τραγικής υπερβολής.

«Μικρά Διονύσια» από το ΚΘΒΕ.

Σύνθεση κειμένων: Κ.Χ. Μύρης
Σκηνοθεσία: Γιάννης Ρίγας, Γρηγόρης Καραντινάκης. Σκηνικά: Λίλη Πεζανού. Κοστούμια: Έρση Δρίνη. Μουσική: Γιώργος Χριστιανάκης. Χορογραφία: Κώστας Γεράρδος. Φωτισμοί: Αντρέας Μπέλλης. Παίζουν: Γιώργος Αρμένης, Λάζαρος Γεωργακόπουλος, Γιάννης Κаланτζόπουλος, Μαρία Καραμήτρη, Ταμίλα Κουλίεβα, Δημήτρης Κολοβός, Λίνα Λαμπράκη, Σοφία Λάππου, Γιάννης Μαλούκος, Φωτεινή Μπαξεβάνη, Αλεξάνδρα Σακελλαροπούλου, Κώστας Σαντάς, Βασίλης Σπυρόπουλος, Νίκος Ψαρράς, κ.ά.

θέατρο

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ